

Svenskt lammkött för klimatets och landskapets skull

Vi svenskar äter i dag dubbelt så mycket lammkött som för tjugo år sedan. Samtidigt minskar den svenska lammproduktionen och därmed också antalet naturvårdande får. Att lammköttet i affären och på restaurangen är importerat påverkar både dig och naturen. Politikerna har nu chansen att hjälpa den svenska lammproduktionen.

TEXT: DOCENT KARL-IVAR KUMM OCH DOKTORAND CARL HELANDER
INSTITUTIONEN FÖR HUSDJURENS MILJÖ OCH HÄLSA
SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET, SLU SKARA

Får fungerar som effektiva
landskapsvårdare.

FOTO: BM/SHUTTERSTOCK

★ Sverige har ett vackert landskap med stor biologisk mångfald i form av djur och växter. Men nu minskar arealen naturbetesmark, som är mycket viktig för den biologiska mångfalden. Samtidigt växer åkrar i skogsbygder igen. Fler får skulle kunna vända denna negativa utveckling. De är duktiga på att vårda magra betesmarker och att hålla efter sly på obrukade åkrar.

Svenskarna har fått upp ögonen för lammköttets läckerhet. Vår lammköttskonsumtion har fördubblats sedan mitten av 1990-talet och ökningen består till största delen av importerat kött. Även om den svenska lammproduktionen har ökat betydligt sedan 1990-talet så har den inte kunnat hålla jämna steg med konsumtionen. Från 1995 till 2009 ökade produktionen från 3,0 till 5,1 miljoner kilo. Därefter har ökningen upphört och hittills under 2013 är produktionen sju procent lägre än motsvarande period 2012. Inget annat köttslag har så hög importandel som lammkött, den svenska produktionen står endast för cirka 30 procent av konsumtionen. Samtidigt visar en färsk undersökning att 9 av 10 unga svenskar föredrar svensk framför importerad mat.

Svenska får har internationellt sett

flera lamm och större köttproduktion per tacka och år vilket gör att svenskt lammkött är klimatomkostigare än lammkött från många andra länder. Beräkningar från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Skara visar därtill att svensk lammproduktion kan kompensera för sina utsläpp av växthusgaser till 100 procent genom att utnyttja betesmarker med träd, som lagrar in kol och producerar bioenergi, som kan ersätta fossila bränslen.

Ny EU-ersättning skulle hjälpa

Svag lönsamhet är en viktig förklaring till minskningen i svensk lammköttproduktion. Vid SLU upprättas varje år "normalkalkyler" för olika produktionsgrenar inom jordbruket. Enligt det senaste årets kalkyler för lammproduktion betalar intäkterna för kött, ull och eventuella pälskinn kostnaderna för foder, byggnadsunderhåll, veterinär, medicin och övriga kostnader. Däremot blir det inget över till eget arbete och investeringar i byggnader. Ska man ha lantarbetarlönen, 220 kronor i timmen, för skötseln av fåren samt betala ränta och amortering för nya byggnader ger varje tacka i stället en förlust på minst 1000 kronor per år.

Tidigare fanns EU-ersättningar

kopplade till både får och nötkreatur. Nu finns förslag från Landsbyggsdepartementet att återinföra ersättningar som är direkt kopplade till nötkreatur.

Välj rätt kött

För får planeras dock ingen liknande ersättning. Motiveringen är att antalet får har ökat sedan 1990-talet, medan antalet nötkreatur minskat. Med hänsyn till att antalet får minskat de senaste åren, samtidigt som det blir allt viktigare för att bevara ett rikt odlingslandskap, finns starka skäl att återinföra en kopplad ersättning även till får. Om en EU-ersättning till får inte är möjlig till följd av unionens regelverk borde någon form av nationella stöd vara möjligt. Både för konsumenternas, naturens och klimatets skull.

Det du som konsument, restaurangägare eller grossist kan bidra med för att vända trenden är att välja det svenska lammköttet framför det importerade. Vi förordar inte en ökad köttkonsumtion, tvärtom bör vi sluta se kött som en bulkvara och i stället se kött som den lyxprodukt det är. Väljer du rätt lammkött i butiken gör du nytta både för dig själv och för det svenska landskapet, med minsta möjliga inverkan på klimatet. □

Debattartikeln publicerades på Svenska Dagbladets Brännpunkt den 21 december 2013.